

Nevelési képes szaklap a serdülő ifjuság számára.

Megjelenik minden vasárnap egy iven.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos

M. KALOCSA RÓZA.

Szerkesztői szállás : papnövelde-utca 7. szám.
(hova a kéziratok és előfizetési pénzek küldendők.)

Előfizetési feltételek :

Egész évre	6 frt — kr.
Félévre	3 „ — „
Negyedévre	1 „ 50 „

A VAKMERŐ JÓZSIKA.

A kis Józsikának nagyon jól ment dolga.
Néha lovaeskázott s kis szekérét tolt,
Máskor sipogatott kisedet rézsípjával,
Egy szóval : ő minék sem vala híjjával.

De még is ő sokszor engedetlen vala.
Kedves atyja, anyja szavára nem hajla,
Mert a kis csintalan ha jön iskolából,
Szüle tudta nélkül az erdőbe lábol.

Midőn itt megmászna egy eserfa tetejét,
Leesett ám bezzeg, s bezúzta a fejét.
Sokáig kelle most őrizni az ágyat,
S sokáig nem érzett famászási vágyat.

Szentül felfogadta : engedelmes leend,
De csak addig tartá, míg szobában volt bent,
Mert rendes szokás volt régtől az ő nála,
Hogy a tett fogadást soha meg nem álta.

Langyos tél' idő volt; elmene a jégre
— Hogy a jég megolvadt azt nem vette észbe.
Kis pajtási inték : „a jég beszakadhat,
S a kis koresolyázó víz alatt maradhat!...“

„Én a veszélyt soha, de soha se' félem,
Gyáva tanonc, az ám, a ki nem tart vélem!...
Látom, egytől egygyig, hogy félték, szepegtek,
És tartotok attól, hogy jég alá veszték!...“

Imigy gunyolódott; de soká nem halalt,
A vakmerőségnek díja el nem maradt,
Rípp... ropp... a gyönge jég szakadoz alatta...
Majd uszó jégtábla lábáról lekapta...

Már csak szöke feje látszott ki a vízből,
Vakmerő Józsikánk fázott kívül, belől.
A jégtől véres lett már megsebzett álla,
S kétség' esett hangon segélyt kiabála...

Egy ott járó ember hallá szerencsére,
Gyorsan futamodott Józsink segélyére.
S sikorúlt a vízből kivenni ökelmét,
No az igaz többször nem szegte kötelmét!...

* * *

Kis barátim jóra szóra figyeljetek,
És ezt mondják rátok „kedves, jó gyerme-
kek!...“

KIS EDNRE.

A kis ibolya története.

— Jaj! Oda vagyok! Fogjatok meg, el kell ájulnom. Nem éreztem még soha ily bódító szagot kertünkben. Így szólt egykor a fehér rózsza, szép fejét lehajtva, virág-környezetéhez.

— Nem látja rózsaságod a fák aljában rejtő vad ibolyát? Annak van oly kiállhatatlan szaga. Felelt a csíkosfejű tulipán gúnyosan.

— Vajjon ki hívta ide az isten-adtát, hogy itt az egész kertet eltöltse szokatlan illatával; aztán egy nemesebb fajnak helyét is elfoglalja?

— Hah, hah, hah! ugyan kinek a helyét foglalná el az a esőpp ibolya; az illatja pedig oly kedves mint a tavaszi szellő. Látszik, hogy nincs bennetek vendégszeretet. Csípősködik a kis pölyhös szegfű, végignézve a büszke rózsán.

— Lássátok, mit tud a pelyhes szegfű! Vágott közbe a tulipán. Vagy talán beszegődtél az ibolyához prókátornak?

— Csitt! Vége legyen minden versenygésnek, szólt a fehér rózsza tekintélyesen, most én akarok beszélni.

Csöndesség lőn. Csak a tulipán rázogatta csíkos fejét, míg közben egyet prüszentett.

Ugyan mondd meg kis ibolya,
Mért jössz ide a kertbe,
Ha előre nem mersz jöni
A nagy virág-seregbe!

Ekkép szólott a szép rózsza a kisdud ibolyához,
A mely magát elrejtette a zöld füvek aljához.

A kis ibolya gondolkozott egy kissé s aztán válaszolt:
Nem akarok tolakodni, úgyis elegen vagytok.

Aki ösmeri érdemem!
Ide is eljő érettem. (*Vörös Eszter*).

— Ez sértés! Ez nagy visszaélés! Ezért elégtételt kell vennünk. Ez nagy bátorság! Ki kell innen dobni minden irgalom nélkül. Ki kell dobni a tolakodót, az idegent, a nyomorút! Vessük ki, vessük ki. — Sipitja a virágsereg torkaszakadtából.

Csak a pölyhös szegfű volt nyugodt; gúnyosan mosolygott a föllázadt virágokra.

A fehér rózsza pedig némán hallgatta végig a nagy lármát, mert szóhoz nem juthatott.

— Vége legyen minden veszekedésnek! Parancsolta a virágok kínálnéja. Majd én leszek itt a bíró.

— Halljuk, halljuk! kiálta a tulipán, mivel erősen hitte, hogy most a hatalmas rózsza kimondja a kis ibolyára a kárhoytató ítéletet.

— Akarom tudni, — szólt a rózsza méltósággal, — ki bátorított föl, hogy velem és virág-körzetemmel oly fennen beszélsz, mintha egyformák volnánk!

— Bocsásson meg magasságod! de én nem veszem sértésnek szavaimat; mert a milyen volt a kérdés, olyan volt rá a felelet is; azon felül, ha mi nem vagyunk is egyformák, de anyáink jó barátságban éltek és ösmerték is egymást.

— Ki és mi vagy hát? akarom tudni, azért hogy virágaid oly teljesekek, csak nem tartod magadat hozzám valami rokonnak? hisz a mezei ibolyák igenis egyszerűiek, és — szólt a rózsza kicsinylőleg.

— Rózsaságod mondá, én nem vagyok sem több sem kevesebb csak egy kis mezei ibolya. De szirmaim teljessége egy történettel van összekötve.

— Igazán! mond a rózsza szelidülve, — nagyon kíváncsivá tettél történetedre. Nem beszélneél el nekem?

— Megtehetem, ha terhére nem leszek rózsaságodnek.

— Óh nyomorúság! — sziszegett a tulipán, — micsoda történeted lehetne neked, holott figyelemre sem méltat senki! Ha már én beszélneék, nagy elődeim és a magam történetéről, — az mind más volna! De ő a szegény! . . . .

— Fogd be már a szádat, te hitvány fecsegő, ne húzd le mások érdemét, hogy a magad hibáit támogasd vele, — szólt bele a pölyhös szegfű, kinek már türelme fogyni kezdett.

— Helyesen mondtad, kiáltának a többi virágok, a jáczinton kívül, ki csak azért boszankodott a kis ibolyára, hogy van szebb színe és jobb illata, mint neki; magában elismerte, csak nem akarta ezt nyilvánítani.

— Helyes! hangzik újra. Kezd el kis ibolya, minket is érdekel történeted.

— Úgy van, ismétli a rózsza, csak beszélj kis ibolya, mindnyáján meghallgatjuk.

* * *

Én a Vértések aljában születtem, — kezdi a kis ibolya komolyan, de mivel én voltam legkisebb testvéreim között, anyám egy százados fa tövéhez rejtett, hogy ott kedveseim közelében éljek és örvendezzek a szép tavasznak.

Egy szép reggel anyám s testvéreimmel imát küldtünk föl az ég urához, hogy adjon ránk jó meleg napokat; azonban az ég elborúlt; fekete felhők úszkálnak fejünk fölött; dühöngő vihar keletkezett; a szél földig hajtotta a gyöngébb fákat, míg az erősebbeket

tövéből kitörte, mire megeredtek az ég csatornái; iszonyúan zuhogott alá a záporosó jéggel keverve, miközben egy nagy szikladarab, elválva a többletől, borzasztó robajjal zuhant le anyám és testvéreimre, őket egészen betemetve. A kis ibolya lehajtotta fejét és elhallgatott.

— Tovább, tovább, sürgeti a rózsza, ki már részvétellel hallgatta a kis ibolyát.

— Én egyedül maradtam a fa tövénél, mely kínos életemet megmentette; nyugodtan vártam, hogy a folyton tartó vihar engemet is anyám és testvéreimhez visz. — Oh Isten, mért kelle megérnem azt a napot; mért együtt nem halhattam kedveseimmel! De a sors könyvében másképp volt megírva. Eljött a másik tavasz is, bár nekem örömtelenül. Ott ültem egyedül; a szép természetben minden élni látszott; röpkedtek körülöm a munkás kis méhek, a tarka lepkék, szóltak a jókedvű tücskök, a pacsirták, — csak én voltam egyedül, árván, élő halott, senki nem jött az árvát észrevenni.

Igy folytak szomorú napjaim, míg egy szép napon két kis úrhölgy sétált felém s az egyik meglátott.

— Nézd, Flóra. — szólt kis kezeivel tapsolva, be szép ibolyát találtam; ezt magammal viszem, kis testvérem sírjára ültetem, minden nap megöntözöm; ha megéled, mily kedves illatot áraszt a sír fölött. Jaj, de örülök neki!

— Csak van jó dolgod, hogy nem czipeled azt a kis mezei virágot haza! Hát nem találsz kertedben annál szebbet? Adok én neked százszor ilyen szépet, hagyd azt a helyén; nincs is mivel fölásnod.

— Köszönöm, kedvesem, tudod, minden az izlés dolga. Én az ibolyát nem adnám akármiféle tarka virágért; — szólt Ilon egy kis fadarabot keresve, elkezdte gyökereimet kímélve ásogatni; aztán gondosan betakart kis kendőjébe; elvitt a temetőbe, elültetett egy sírdombra, leveleimet megigazgatta, kis kezeivel megöntözött, azután magamra hagyott kínos szenvedéseimmel.

Elgondolhatja rózsaságod, mit érezhetett akkor vérző szívem, ott a sírok között, elszakasztva örökre szeretett anyám és rokonaimtól, még a földet sem esókolhatni, hol kedveseim drága porai nyugosznak.

Szünet állt be; mert a kis ibolya nem bírta tovább szólani, sűrűn hullottak könnyei, hangosan zokogott.

A rózsza rokoni szájalommal nézte; kis szünet mulva mondá neki:

(Vége köv.)

I. Napoleon első lakhelye Párisban.

A katonai intézet, melyet 1751-ban alapítottak, volt első lakhelye I. Napoleonnak Párisban. Ezen intézetben két növendékre egy szobát számítottak. Az, melyet Napoleonnak kijelöltek, nem tartozott a legjobbak közé; egyetlen ablaka kis szűk udvarra nyílt, s százhetvenhat lépcső vezetett hozzá, ennél fogva tudható, hogy az épület legmagasabb osztályában volt. Az ujon érkezettek mindig a legroszabb lakást kapták, később aztán az előmenetellel fokozatosan mindig jobb adatott.

Napoleon szoba-, vagyis laktársa Desmares volt, ki később véle egyszerre léptetett elő hadnagygyá a de la Fère ezredbe. A szoba berendezése ép oly egyszerű volt, mint tiszta. Az ajtó mellett két oldalt két ágy állott egy-egy matráczezal és vánkossal, és paplannal ellátva. Az ablaktól jobbra jókora nagy asztal, és két bőr szék; az asztalon könyvek, szám- és mértani készletek, toll, papír, és egyéb a tanuláshoz szükséges tárgyak. Balra az ablaktól nagy ruha szekrény, s a két ágygyal szemben fekete fa-kereszt a rá feszített Krisztussal, egészíték ki a butorzatot. A szoba falára mindannyi lakója verssel, vagy egyes mondattal örökité meg nevét, s ez emlékiratokat az utódok mindig nagy becsben tartották, és nem hogy eltörülték volna, hanem ők is járultak az emlékiratok szaporításához.

Napoleon e szobafal tisztásabb helyére emlékezetből oda rajzoló Ajaccio, szülő-városa tájképét, és három nővére arczképét.

Napoleon, midőn először átlépte e küszöböt, igen elfogúlt, mondhatni lehangolt vala, mintha valamely kellemetlenség előérzete nyugtalanítná. Hasztalan igyekezett őt laktársa, Desmares felvidíteni, hasztalan szólítá fel Napoleont tréfásan, tennének egy közsétát együtt a szobában, és tartsanak szemlét. Napoleon szelíden, de elutasítólag válaszolt :

— Hagyjuk ezt most kedves új barátom, holnap mindent megmutathat, ma engedje meg, hogy pihenhessek; mert fáradt vagyok.

Oly szívélyes, de bús hangon mondá ezt Napoleon, hogy laktársa nem unszolá tovább.

Melyik gyermek az, ki ha lakhelyet cserél, s ez addig ismert talán kedves arcok helyett, egészen idegenek közé jutna, lehangolt, bádjadtt, fáradt ne volna?

Aludni vágyik ilyenkor mindenik; mert álmában vissza tér oda, honnan jött, a kedves otthonba; s a szeretett család körébe.

A dob jelezte a gyertyák kioltását, minek az új növendék szívből örült, s Desmares enyegően kérdezte :

— Egy, kettő, három . . . elolthatom?

— Igen, igen, jó éjt, — válaszolt Napoleon, nyugodt, elégült hangon, mi felett Desmares csodálkozott, s gondolá :

— Ez ujon érkezettnél sirás és nevetés közel lehet egymáshoz, sajátos fiú ez!

Elfeledte, hogy első este ő is sietett az álom karába. Napoleon hazájának egész vallásosságával birt még akkor, s lefekvéskor beteg atyjáért, feledhetlen, kedves anyjáért, s fi- és nővéreért búzgón imázott, s aztán édesen elaludt. Reggel hat órakor a dob pergése ébreszté, s kötelességszerűen fel kelt, napiteendőjét megkezdendő.

Ez volt kezdete Napoleon hadi pályájának Párisban.

Földrengés és vulkánok. (Tűzhányók).

Két képpel.

Ki ne hallott volna már valamit a „Méheeske“ olvasói közül a földrengésről és vulkánokról! Sőt egynémelyik már észlelhette vagy tapasztalhatta is a föld ezen legiszonyúbbjai játékának : a földrengésnek hatását, mely városokat, falukat dönt romba, hegyeket sülyeszt völgyekké, völgyeket emel hegyekké, mely sokszor megváltoztatja a folyók és tengerek ágyát, betemeti egyes vidékeken a forrásokat, s más vidéken ismét ujakat fakaszt fel. Szigeteket teremt a tengerekben, s szigeteket sülyeszt alá. Így emelkedett 1811-ben rettentő földalatti dörgés, gőz- és hamukitörések között a Szabrina szigete 312 láb magasra a tengerszine felett. Így emelkedett a Földközi tengeren 1831-ben a Julia sziget, de a mely nem sok idő múlva ismét alámerült.

Bizony iszonyatos azon erő, mely földünk belsejében folyvást működik. Azt mondja a világ első természet tudósa Humboldt Sándor : „Nem ismerünk mindekkorig semmi külső erőt, ide értve saját nemünk öldöklő találmányait is, mely kevés másod-percz alatt több embert ölt volna meg.“ Ugyanis elveszett a földrengés következtében 1693-ban Sziciliában 60,000; Riombamba városában 1797-ben 40,000 ember, s tán ötször ennyi Kis-Ázsiában és Sírjában. Szétromboltatott 516-dik évben Antiochia; 551-ben Szidon és több siriai város; 1655-ben Lissabon; 1759-ben Názáret, Damaszkus, Tripolis. 1827-ben Uj-Granada. 1854-ben San-Salvador; 1855-ben Kis-Ázsia legdíszesebb városa Brusza stb., stb. Hazánkban csaknem egészen összeomlott Komárom 1763-ban, hol a lakosok kétségbeesetten menekültek a Dunára ladikon és dereglyéken. A mult év nyarán több ízben remegésbe ejté Jászberényt és környékét, sőt a rengés még most is ismétlődik el annyira, hogy sokan oda hagyták régi lakhelyöket s másvidékeken telepedtek le.

Nagy figyelemre méltó, hogy az 1755-iki október 1-én történt földrengés, mely Lissabont szétrombolá; a keleti tengertől Német-, Francia- Spanyolországban, az Átlanti tengereken keresztül egész Dél-Amerikáig terjedt. Biztos számítás alapján kiderült, hogy e rengés 700,000 földirati mérföldet futott be. (Egy földirati mértföld 4,000 öl hosszú, s az itt előforduló mértföldeket e mérték szerint kell érteni).

A földalatti erők nincsenek csak egy bizonyos pontján a földnek elrejtve, egy vagy más hegyek odúiban, sem időhöz nincsenek kötve kitörései, hanem mindenütt működnek szakadatlanul — csak hogy egy helyen erősebben, mint más helyen, — a forró földv alatt szintugy, mint a sarkaknál, s egy formán jellenkeznek télen éppen úgy mint nyáron, de a nap-éjgyenkor mégis leginkább dühöngenek.

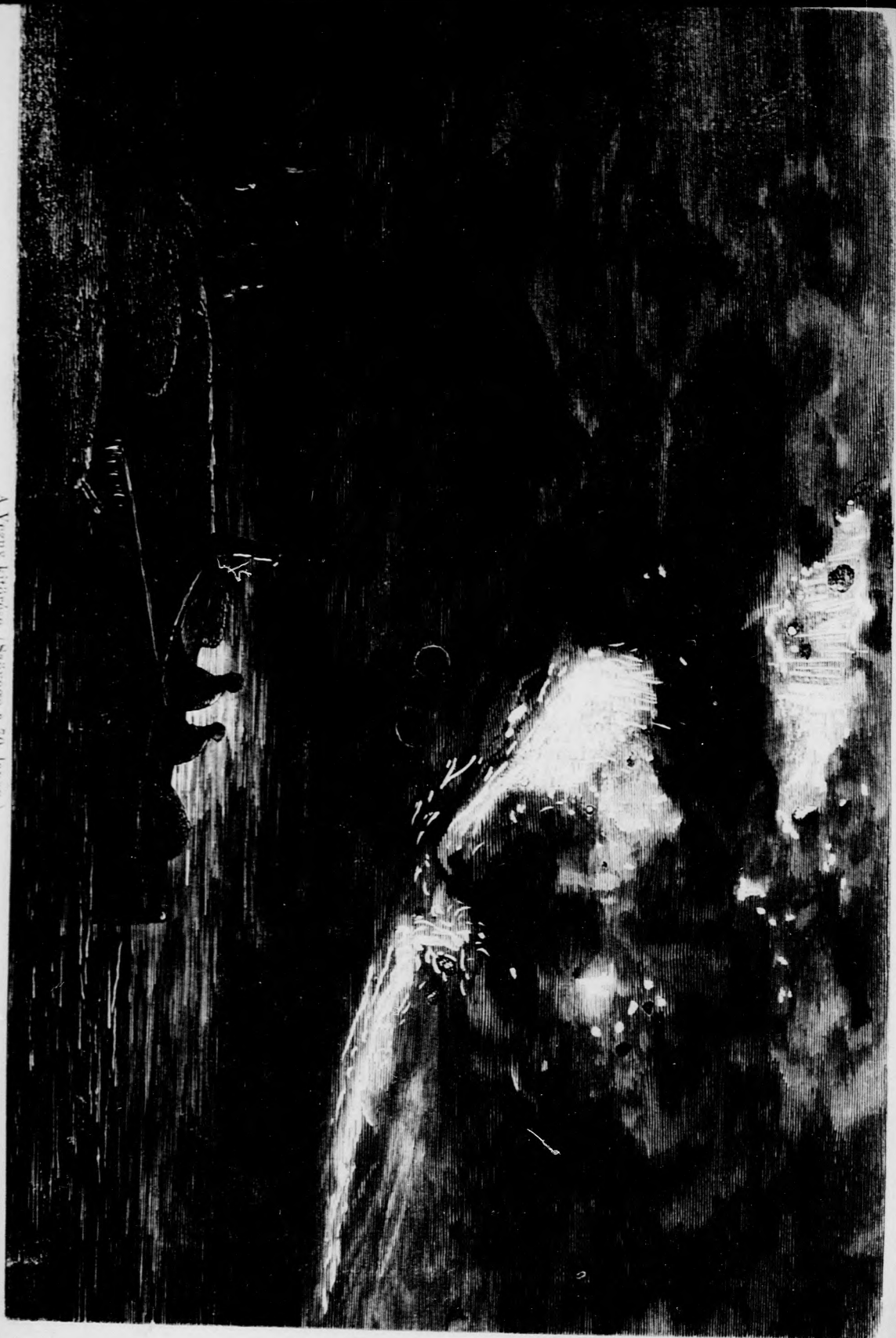
Ugyanesak Humboldt mondja : „Ha a föld valamennyi pontjáról minden órában tudósítást vehetnénk, úgy alkalmasint meggyőződnenk, hogy földünk minden perczen megrendül valamely helyen.“

Most, már az a kérdés, hogy a földrengést micsoda földalatti hatalom eredményezi? Semmi nem egyéb, mint a víz és láva-gőz igen nagy mennyisége, melyhez még a légszések is járulnak. Tudjuk, hogy a föld belsejében sok víz rejlik. (A földben találató vizeknek, forrásoknak kútfeje a tenger). Ezeken kívül a tengerekről özönlő vízpára és eső a föld felső rétegén alászivárog s ezek is tápláló anyagai lesznek a gőznek.

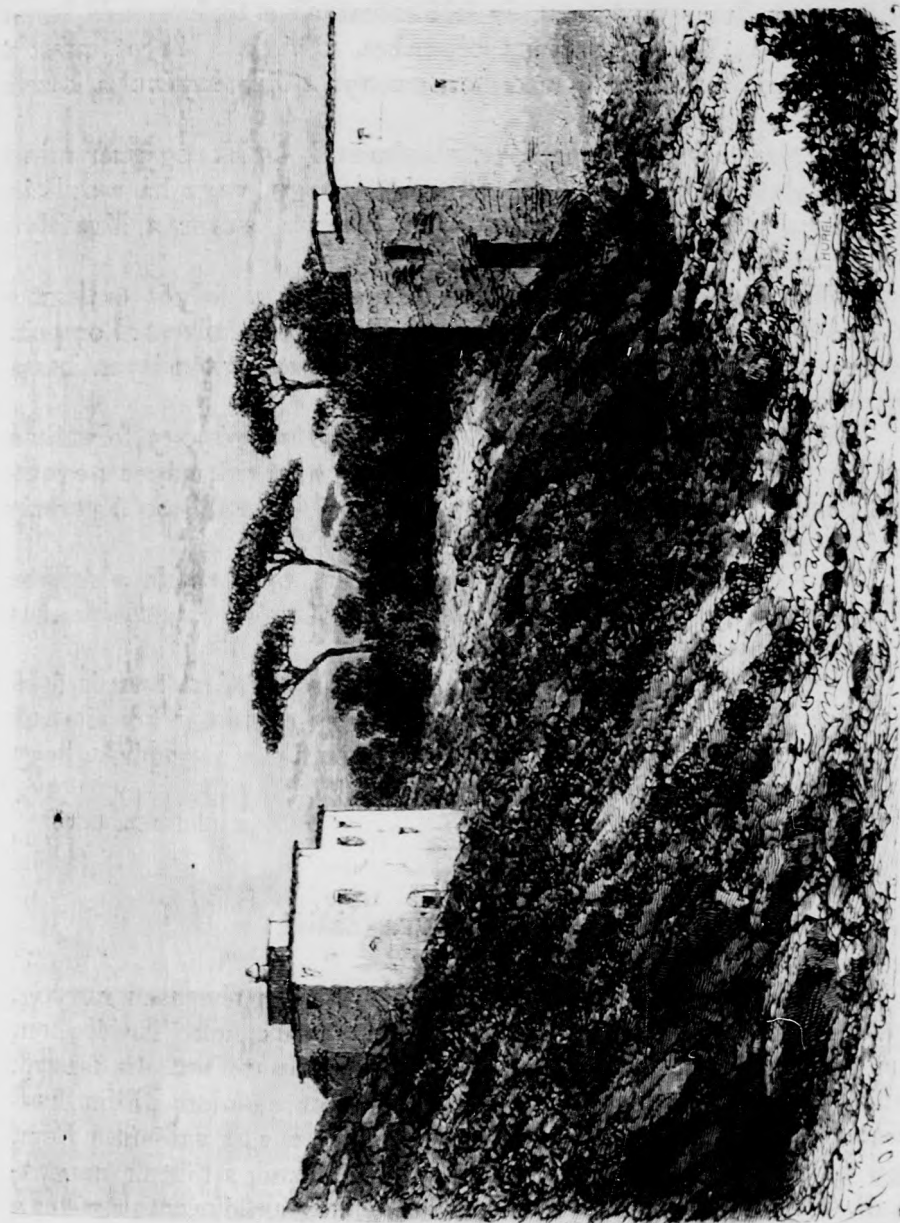
Már most vessünk egy pillantást a földbelsejébe. Ott, ha a föld 2—3 mértföld vastagságú földkérgét átfurjuk, nem találunk mást, mint izzó tűzfolyamot, olyan anyagot, mint a megolvasztott izzóérez; s ezen tűzfolyam hőmérséke 3—4,000 C. fok. Iszonyú hőség! A víz 625° C. melegnél válik gőzzé, a legkeményebb érez 2534° C. hőmérséknél lesz folyossá, s a föld magvának hő mérséke 3—4,000°!! És pedig ezen állítás felett, ma már senkisé kétkedhetik, mert a természettan — és földtannal foglalkozó tudósok — földbuvárok, csillagászok ezt megezáfolhatlanul bebizonyították. Bebizonyították azt is, hogy földünk kezdetben tűzgolyóként keringett holdjával a nap körül, s csak később melegsége kisugárzása után vagyis midőn felszine kihült: nyerte ezen mostani kérgét vagy héjját. S így földünket bátran hasonlíthatjuk egy tojáshoz, melyet külről héjj vagyis kéreg borít — belseje — (magva), pedig híg vagyis folyós állapotban van.

A föld izzómagvának ezem említett hősége, a földben lévő víz és légrészeket gőzzé változtatja; a gőz pedig iszonyu feszítő erejénél fogva: egyrészt hullámszába, mozgásba hozza a

A Veszv. kitérője. (Szécsény a 70. lapon.)

tűzfolyót — melyet már most láva folyónak nevezünk el, i. képünket „a láva folyása“, — másrésztől feszíti, emeli az óriás súlylyal ránehezedő földréteget, a gőz ereje s a föld vastag fala küzdelemre

A láva folyása a.

kelnek egymással, lesz iszonyu moraj, mint az égdörgésé, zúgás, mint árvizek zúgása, bömbölés, mint ágyúk bömbölése. Végre a gőz-fesz- és emelő ereje legyőzvé a föld falainak ellenálló erejét, meg-

rázza, megrendíti a földet, s utat nyit magának, áttörvén, hasgatván a föld szilárd kérgét. A megnyilott résen — kráter — kitódul ugyan-
csak a gőzerejétől szorított láva folyó, s hömpölyög alá a völgybe,
elsodorván, összeégetvén maga előtt mindent, mit előtalál. A kráter-
ből iszonyu durrogás között, ég felé szóratnak a tűzkövek és hamu
oszlopok, l. a „Vezuv kitörése“ képünket. Okádja a lángot, mint a
mesebeli sárkány-kigyó, s rettegési iszonyu tüneményével a közeli
helyek árva népét.

De nem minden földrengés alkalmával ömlik egyszersmind
láva is; mert ha a feszítő erő nem igen nagy, vagy ha a vulkán
magassága nagy, a gőz feszerejéhez képest; akkor a lávafolyó
visszamarad a töbörben.

Néha megtörténik, hogy láva helyett iszap folyót ömleszt a
vulkán. S jól jegyezzük meg, hogy a három római várost: Pompeit,
Herkulanumot és Sztabiaet 79-dik évben Krisztus után ilyen iszap-
folyam temette el.

Még csak azt emlitem meg, hogy a földrengés egy folytában
nem tart tovább 1—2 másodpercznél. Csak mint ritkaságot s egyet-
lent lehet felemlíteni azon rengést, mely Uj-Granadában 5 perczig
tartott.

Tűzhányók igen nagy mennyiségben találtnak a földön,
egész sort tűzhányók és központi tűzhányók. Ez utóbbiakhoz
tartozik Vezuv, Aetna és Tekla stb.

És most kedves kis olvasók! bezárom a természettani és föld-
rajzi ismertetésemet azon kijelentéssel, hogy ezután is közzéteszek
egy-egy tanuságos czikkeket, ha szivesen veendik, s megígérik, hogy
azokat komoly figyelemmel elolvasgatják *).

EGY GYERMEK BARÁT.

Bém József életrajzából.

Bém József, kinek emléke a történet lapjain fényesen ragyog,
méltán megérdemlette, hogy emlék emeltessék neki Erdélyben,
mert Bém nevéhez, Erdély csakis büszkeséget csatolhat. Az őszszel,
Budán, Molnár György színművezetése alatt előadott „Bém had-
járatai“ czimű darabon, oly lelkesülten, s híven volt valósítva Bém,
hogy aligha lehetne emlékét szebben fel idézni; s tőlünk magya-
roktól, elengedhetlen követelmény, hogy meg emlékezzünk róla; s
nem fogja kevésbbé igénybe venni figyelmünket, ha néhány toll-
vonással áttekintjük Bém József életrajzát.

*) Kis olvasóim nevében biztosítjuk önt róla, hogy szivesen veendik, csak ön ne
feledkezzék meg a Méhecskéről.

Bém József szül. Tarnowában (Galiciában) 1795-ben, tanulmányait végezte Krakkóban, s Varsóban katona iskolába lépett, honnan azután a lovastüzérséghez állott be; 1812-ben részt vett, a davosti és magdolnai hadjáratokban. A béke után szolgálatát áttette, a lengyel hadsereghez, az orosz főhatalom alatt 1819-ben kapitányi rangot kapott s tanárja lett a varsói tüzériskolának; azonban 1825-ben szolgálatával felhagyott, és azután több esetben tanúsított lengyel érzelme miatt, a hadi-törvényszék elé állítatott, és fogságra ítéltetett.

Az 1830-iki forradalomig élt ő Galicziában, gróf Potokinál. Gütern helységében, hol az építészet s irodalmi dolgozatokkal foglalkozott, — mint már Varsóban is, tüzérségi szolgálata alatt nevezetesen 1820-ban „Congrevai röppentyű“ töredékek czimű röpiratot bocsájtott ki, s a forradalmárokat Varsóban hívta össze, melyhez ő mint őrnagy, s majd parancsnoknak neveztetett ki, a lovas tüzérséghez; az igami ütközet után alezredes, s azután Ostrolenkánál ezredes, s csakhamar parancsnok, az összes lengyel tüzérség felett. September 6, és 7-én vezényelte a tüzérséget, az ostromlandó oroszok ellen; Varsóba, hol az ő tisztelői dicsérik, bár nagy bátorságát, de a mint oda érkezett, a lengyel honfiak, s az ezredes, szeméretetették nagy késedelmességét, miért is a legnagyobb részét a szerencsétlenségnek, ezen nap rovására, fektetik az ő terhére.

Bécsben is ezen nap miatt, szintén bal véleményt tápláltak iránta, hol kalandos életét folytatta, 1831-től fogva Német-, Franciaország, s a nyugoti continenseken átkelése által időzéseit meg bővíté, 1833-ban a mint állittatik, Don Pedroval, egy lengyel legio kiállítását határozta volt el, s erről Párisban egy röpiratot bocsájtott ki. Október 18-án Messenhausernek ajánlotta fel szolgálatát, s kortársai dicsérik az utca sáncozati bátorságát, (a Barikádokon). Midőn a bécs városi tanácsot capitulatiojától vissza nem bírta tartóztatni, eltűnt Bém; s néhány nap mulva, a magyar szabadság harczosai közt tündökölt, mert Magyarországbán Kossuth mellett jelent meg, kitől azon feladat lón rábizva, hogy az erdélyi felkelteket rendezze, s 1848-ban december havában bele is kezdett dicső feladatába, s mártius hóig egész Erdélyt, Puchner osztrák tábornok ellen elfoglalta, — ki az oroszokhoz folyamodott segítségért — s így mindkettőjük által meggyőzetett Bém; de fokozott erővel vissza nyeretett Erdély általa, s egyszersmind lemosta ama kételyt, melyet ellenségei oly annyira nagyítanak.

A segesvári ütközet után, július 13-án 1849-ben, Kossuthtól Magyarországba felhívást kapott, hogy a magyar sereg csorbáit ismét kiegyenlítse, s a zilált csatarendet helyre állítsa; s elég korán meg is jött, a rendetlenséget, a temesvári ütközetre elhárítandó; azonban augusztus 9-én 1849-ben elvesztett ütközetök Haynau ellen,

s mint útmutatói mondják, a menekvőkkel augusztus 19-én Erdélybe ment, majd a törökökhöz, s itt remélte, hogy az Izlam hitre való át-térése által, a török hadseregben nagyobb hivatalt nyerend, melyet azután az oroszok ellen vezet; de 1850. febr. hóban Német- és Oroszország közbejöttével, a többi magyar főurakkal együtt Arleppóba küldetett, hol ugyanazon év december 10-én visszaadta teremtőjének lelkét. — Ez csak rövid kivonata a nagy férfiú nem jellem, hanem életrajzának (biographia). Bém jellemrajzát bátran átadhatjuk akár bel-, akár külföldi, de részre hajlatlan írók tollának, s látni fogjuk, hogy minden történész elismeri Bém nagylelkét, s ha talán, mint Mózes az úr kedveltje egyszeri kétkedése által bünt követett el, „errare humanum est“ (hibázni emberi) mondja a latin közmondás, de annál inkább megbocsájtható későbbi tettei által; a történetben szép szerep jutott Bémnek örökké! — hangoztathatjuk bátran.

Közli : TÉLI GYÖRGY.

Visszapillantások a múltba.

1485. év január 25-én Mátyás királyunk másodszor ostromzár alá vevé Bécsset. Tábora a schotti kapu előtt a döblingi patak felé terült. Nem csak a városban volt nagy az éhség, hanem a hadsereg is sokat nélkülözött, miért is több hadvezér kérte a királyt, hagyna fel az ostrommal. Mátyás azonban bizott két szövetségésében : az éhség, és egyenetlenségben, s hitte, hogy Bécsset koronájába ékül befoglalhatja. Mátyás nem egyszer bement a városba ál ruhában, és sokszor élet veszélylyel jutott vissza táborába. A bécsiek meg-unva a hosszas ostrom állapotot, május 21-én meghódoltak.

1699. év január 26-án a karloviczi békekötés által a törökök, — a magyarok ezen veszedelmes ellenei — birodalmuk határiba szoritattak.

1672. év január 27-én vették be ostrommal a fibusterek Panamat. Morgan vezénylete alatt. Látva a két sereget, a spanyolt don Juan Perez Guzman vezérlete alatt fényesen felszerelve, büszkén, és számra sokkal több, mint a fibustezek rendetlen, rongyos hada, a kimenetelt előre meglehete határozni. És mégis, a rendezetlen, a kisebb számú sereg győzte le amazt. Akaraterővel, kitartással a nagyobb erőt is le lehet győzni.

Krisztus után 37-ik évben január 28-án született Claudius Drusus Néro, ki tizenhét éves korában lépett a Caesárok trónjára. Seneca és Burrhus voltak nevelői, és valóban kitünő nevelésben részesült. Uralkodása kezdetén igen szelid természetű vala, de későbbben jelleme egészen átváltozott. Meggyilkoltatá nevelőit,

nejeit és édes anyját; s Rómát négy részről felgyújtatá. Több összeesküvések voltak élete ellen, de ő ezek eredményét be sem várva öngyilkossá lett.

1730. év január 29-én halt meg Moskvában II. Péter czár, ki II. Katalin halála után Menczikoff herczeg befolyásával lett czárrá. Menczikoff eljegyezteti véle leányát, s fölényét annyira érezteti a czárral, hogy az már unni kezdé. Péter gyakori vadászata alkalmával megkedvellé Dolgoruki herczeget, ki nem sokára ép oly hatalmassá vált, mint Menczikoff, s ez utóbbit Sibériába száműzé, a czárt pedig reá birta, hogy egy közeli rokonát vegye nőül, de a menyegző előtt a czár himlőt kapott, s a mondott évben, és napon meghalt.

1649. év január 30-án fejezték le Angliában I. Károlyt, a szerencsétlen Stuárt Mária unokáját. Alig van oly szerencsétlen uralkodó család, mint a Stuartok, s majd nem minden tagja szerencsétlenül múlt ki. Többi közt ki ne ismerné a már említett Mária szerencsétlen sorsát!

1661. év január 31-kén született a híres francia történész Charles Rollin Párisban. Gyermekkorában, mint fegyverkovács dolgozott atyja műhelyében. Az értelmes fiu feltűnt egy tanítónak, ki neki alkalmat nyújtott a tanulásra, s Rollin csak hamar ismert nevet vívott ki magának. Ha műveit az akkori korhoz alkalmazva, és nem a jelen igények szerint bíráljuk, valóban el kell ismerni, hogy mind előadása, mint pedig tudományossága kiváló.

H. B. SZILÁRDA.

Georgina, Dahlia, Györgyike *).

A györgyike virágja, napjainkban a díszkertek ékességét képezi. Nem ilyen volt ám az a midőn Cavanilles (Icon. plantar. vol. I. pag. 56.) 1791-ben legelőször megvizsgálta, mert akkor csak egyszerű levelei voltak a virág szélén, míg a közepe a suta őszirózsához hasonlított. Dahl swéd fűvész nevére kereszteltetett el, innen a neve Dahlia. E növény Mexicóból került Európába, legelőször Spanyolországba, onnan Cavanilles úr által Svédországba, utóbb dr. Thibaud által Franciaországba, végre 1804-ben Németországba, hol már akkor megjelent kertészeti folyóiratban színezett képekben kiadatott. A „Méhecske“ 4-ik számában közlött rajzon a georgina virág már teljes pompában látható, gyönyörű töleséralakú szirmai (így hívjuk a virágnak színes levelkeit) pompás rózsaaalakot tüntetnek föl. Sajnos, hogy színezett rajzban nem mutat-

*) Lásd a képet a 4-ik számban.

hatjuk be kedves olvasóinknak. A georgina gumója vagy magva által szaporítható. Midőn a fagyoktól már félni nem lehet, a szabadföldbe kiültetjük a gumókat, mindegyik mellé egy három lábnyi magas karót teszünk, azután ha a leveleit látjuk, szépen megkapáljuk, megporhanyítjuk a földet körülte, ha szárazság van megöntözzük. A többi a jó Isten dolga. Ha eljön az ideje pompás virágaival örvendezteti meg ápolólóját.

Ily georgina gyökerek kaphatók a gazdasági és kertészeti Bazarban Pesten a városi Redoute épületben, minden kigondolható színekben. Egy-egy gumónak az ára a régieknek 25 kr. az újabbnak 40, a legújabbnak 60 kr.

Szívesen üdvözli e lapok t. olvasóit

A KERTÉSZGAZDA.

Ilonka szünórái.

Bármerre nézzünk, mindenki tánczol, mindenki mulat, abban az időben vagyunk, melyet farsangnak neveznek. Ha az utcán megyünk, minden harmadik ember bálról beszél. — Hogyne? gondolja az én kis olvasóm s elmosolyodik, mert bizonyosan eszébe jut, mily jól mulatott a multkor itt vagy amott; de hát még a jövő évre, akkor még több mulatságra is el fog menni. De jó is az a farsang!

Szabad talán Ilonkának is egy kevesett beszélni róla, azon reményben, hogy nem neheztelnek rá érte. Hiába, az ilyesmi ragadós, mindig jobban szeretünk arról beszélni, miről mások beszélnek, mert azt hisszük, olyasmit szivesebben hallgatnak. — Különben pedig, mi tagadás benne, Ilonka sem jobb a többinél, — ő is szeret tánczolni.

Általános divat csupa jótekonyságból tánczolni. Az emberek mulatnak, hogy másokon segíthessenek. A számtalan jótekonny egylet közt, mely báljait az idén már megtartá, egy újat találtunk, s ez a „Nőképzőegylet“, mely nem régen keletkezett; valaki azt mondta: jó kedvvel, tánczlépésekkel lép a világba. Ugy-e bizony magunkról tudjuk, hogy ha valaki jó kedvvel fog valamihez, többnyire siker koronázza munkáját. Igen de — mihez fog ez az egylet? Egy szóval miféle egylet ez? Látom e kérdést, mert önkénytelenül én is erre gondoltam, midőn róla hallék beszélni.

Elmondom tehát egyszerűen, ugy mint én hallottam; mert ez a dolog érdeklí a haza nagy és kicsi hölgyeit egyaránt, nem annyira jelenje, mint jövője miatt. Schwájczban, de különösen Poroszországban már régibb idő óta állanak fenn egyesületek, melyeknek ezélja a nőknek alkalmat nyújtani, hogy oly tudományokban is kiképezhetik magukat, melyek után képesek leendnek magukat anyagilag fentartani.

Amerikában nem is ujság már a nőorvos, ezek szintugy tanulták a gyógyászatot, mint a férfiak. Nem hiszem ugyan, hogy nálunk egyhamar ilyesmi megtörténék, de ez is bizonyítja, hogy a hölgyek is csak tudnak tanulni ha kedvük s akaratuk van.

No lám! a báltól a tanulásra tértem! Mily ellentétes dolognak látszik, pedig nem az; mert ime, itt tánczolnak a jogászok s báljok jövedelmét szegény sorsu tanulók javára fordítják; emitt a magyar gazdasszonyok egylete, álarczos bált rendez, hogy az árvákat gyámolítsa, és ismét a „Nőképző egylet,“ mely szintén bált rendezett, hogy jövedelmével gyarapítson egy alaptőkét s ez alaptőkén állítson oly intézetet, melynek működése a nők tudomány szerzésének bővebb tér kieszközlését tűzte czéljául.

A mai világban mindenki tanul, nem úgy van már mint régente, midőn lenézték, csak olyan szolgának tartották azt aki irni tudott; most ellenben azt vetik meg, akinek lett volna alkalma tanulni s elmulasztja; azért hát csak tanuljunk kedves barátim, higyjétek meg, akkor a multság is jobban esik, vidámabban lehet tánczolni.

Különfélék.

* Lapunk mult évi folyanából a megmaradt teljes példányokat összefűztük egy kötetbe. Azon új előfizetőinknek, kik talán az első folyamot nem bírnák, szívesen szolgálunk 5 forintért. Aki eltekinti e vaskos könyvet, meg fog győződni róla, hogy a mulattató és tanulságos olvasmányoknak oly nagy tömegét foglalja magában, a melyet alig egy ifjúsági munka nálunk. Vannak benne versek, beszélek, történeti- és természettudományi czikkek, földirati, népisme- szépészeti olvasmányok, csevegések, mindenféle talányok. Szóval annyi minden, hogy akik nem bírnák még, azoknak jó lélekkel ajánlhatjuk.

* Gróf Festetic György, a király személye körüli magyar miniszter új-bécsi palotájában a mult szombaton este fényes gyermekbál volt, melyen Rudolf korona-örökös és Gizella főhercegnő ő felségeik huzamosabb ideig mulattak. Mostanában különben az udvarnál is nagyszerű bálók vannak, melyekre a mi miniszter elnökünk, Andrássy Gyula gróf is Bécsbe utazott nejével együtt. Ugy beszélnek, hogy ő felségeik februárban megint Budára jönnek le és hosszabb ideig fognak itt tartózkodni.

* Bécsnek nevezetes vendégei vannak. Az angol korona-örökös: Alfréd, walesi herceg, nejével néhány napot időz ott, azután tovább mennek Egyiptom felé. E hó 21-én érkeztek meg és az indóházban várta őket király ő felsége tábornagy egyenruhában, továbbá Bloomfield lord, az angol követ és a dán követség, mert Alfréd herceg neje dán főhercegasszony. Mikor megérkeztek, ő felsége kezét csókolván a walesi herceg nejének, ki barna ruhába volt öltözve, ezt karján vezette kocsijához. Részt vettek egy udvari bálban, kirándultak a kies fekvésű Laxenburgba és hír szerint, mielőtt tovább mennének Keletre, Pestre is elrándulnak.

* A belga trón-örökös e hó 22-kének éjjelén meghalt. Korona várt rá; de ő nem várta meg a koronát. Lipót Ferdinándnak hitták és gyöngé,

beteges gyermek volt. 1859. év január 12-én született és rövid élete csupa szenvedés volt. Czimei : Brabant hercege és Hennegau grófja, fényes és csillogó jövője kevés vigasztalót nyújtottak a szenvedő gyermeknek. Most örökre elaltatta a halál. A belga korona másra néz ugyan; de egy ártatlan gyermek nem szenved többé.

* *Allatkertünk* szép ajándékot kapott király ő felségétől, kinek jó akarata minden hazai intézetünkre kiterjed. Egy nagy bölényt, tudniillik a schönbrunni kertből, melyet az igazgatóságnak kell Pestre szállítatni. De az ilyen állat hajdan nagy szerepet játszott az erdélyi vadászatokon. Azonban az utolsót már századok előtt lötték le. Ma már csupán Oroszország rengetegbe vidékein, különösen Lithvániában a Wolkonszkyi erdőben találhatók; másutt kipusztultak. Az utóbb említett helyen tanyázó falka védelmére Miklós csár egy ukázt vagy kormányrendeletet bocsátott ki, nehogy ez a nevezetes állatfaj végkép kivesszen.

* Az első török színházat e hó 4-én nyitották meg Cairobán, Egyiptomban. Az ottani alkirály építtetett, ki nagy barátja nemcsak az európai művelődésnek, hanem a multságoknak is. Azelőtt a törökök nem szerették színházat soha. Ez a cairói kicsiny ugyan, — mindössze csak 350 néző fér bele; — de nagyon csinos. Vannak benne páholyok, melyek egészen el vannak rostélyozva. A hárem hölgyei innen nézik az előadásokat a nélkül, hogy őket akárki is láthatná.

A kis bűvész.

A csoda-tükör. Ha többen együtt vannak társaságban, egy közülök tükördarabra bizonyos mondatot írt krétával, és egy puha rongydarabbal — mint a tintát itatós papírral — ovatosan felszárítja úgy, hogy semmi sem látszik, ekkor annak, kiről épen valami kis tréfát a tükörrre írt — átadja azon mondással, hogy fújon reá, az engedve a parancsnak, reá fú, és az előbbeni írás tisztán olvasható lesz a tükörön.

Uszó tük. A finom varró-tüt, ha ovatosan tesszük egy pohár viz felszínére, nem süllyed le.

Tojást egy szűk szájú üvegbe betenni. Erős boreczetbe áztatjuk a tojást, melynek héja megpuhulva tetszés szerint elnyúlik a nélkül, hogy összetörnék, és így bele mehet az üvegbe.

Három pénzdarabból hogyan lehet a középsőt szélsővé tenni, a nélkül, hogy hozzá nyulnánk? Az előtte valót elveszjük és a másik oldalra tesszük át.

A kis posta. — *Tisztelendő V. L. urnak K.* Ön keveselli az eredményt! Csodállom, tizennégy előfizető, az nagyon sok. Öszinte köszönet érte addig is, míg levélben vagy személyesen mondhatom meg.

Erdőgh Matild jó kis barátunknak *Csabán*. A három előfizető gyűjtését nagyon köszöni a „Méhecske“; két szép kis képet már el is küldött hálából.

Külley E. Leveledet megkaptuk. Legközelebb küldjük a kívántat levél kíséretében.

T. Szanyi Gyula urnak Gesztely. A lap eltévedt, mert *Kesztely-* és nem *Gesztelynek* olvastuk a helynevet. Rendelkeztünk.

I. Búsitz urnak Pesten. Köszönjük az előfizető szerzését. Kis előfizetőnk jelen számunkkal kapja az ígért képet.

Figyelmeztetjük kis előfizetőinket, hogy a jövő számunkat a rejtvényfejtők ovatosan bontsák fel, mert „Ilonka“ valamelyik szögletébe rejti az ígért virág magot.